

[Esther Malling Pedersen.]

Steder. Vi har paa dette Punkt ogsaa den danske Folkeskole meget at takke for. Et saadant Vidnesbyrd lyder overalt, hvor der er en levende Lærerpersonehed. Men Friskolens Idé bestaar ogsaa i dette, at det Vidnesbyrd, som lyder i Skolen, skal falde sammen med det, der lyder i Hjemmet. Det kan ogsaa i mange, mange Tilfælde gælde i Folkeskolen, ikke mindst for de smaa Skoler, hvor Læreren kender Hjemmene og ved sig tryk i Bevidsthed om, at han er i Overensstemmelse med dem. Men i de store Skoler, hvoraf der vokser flere og flere frem, og som bliver større og større, stiller Sagen sig noget anderledes, fordi der her er Tale om saa mange forskellige Børn fra saa mange forskellige Hjem med saa mange forskellige Livsanskuelser eller med slet ingen Livsankuelse. Hvordan skal man saa stille sig her?

Jeg kan ikke se rettere, end at her i Virkeligheden er et Spørgsmaal, og ogsaa et Spørgsmaal af Betydning, som man aldrig rigtigt er gaaet til Bunds i. Fra visse Kredse, store Kredse, har man villet løse Spørgsmaalet gennem Kravet om en objektiv Undervisning. Skolen bør ikke paavirke Børnene i nogen bestemt Retning, siger man, den bør ikke give dem en positiv Livsankuelse, men skal blot, om jeg saa maa sige, servere de forskellige Opfattelser og Værdier for dem til frit Valg. Men kan Ungdommen holde til det, kan vi som Folk holde til det? Den Rodløshed, der har været den moderne Udviklings Svøbe, og har ført mange ind i de nye Ideologier, er for en meget stor Del fremkaldt ved dette, at man ikke har givet Ungdommen noget at tro paa og noget at tjene, der var større end den selv. En finsk Minister har engang sagt til sit Folk: „Gennem en Uddybning og Forædling af Karakteren skal vi skabe den faste Grundvold for vor Frihed og for alle menneskelige Fremskridt“, og her er noget for et Demokrati og Folkestyre meget væsentligt udtalt. Gennem en positiv Livsankuelse, en positiv Indstilling, til de folkelige og etiske Værdier, skal der skabes Karakterer, som gør det muligt at forvalte Friheden rigtigt. Men hvordan skal det saa ske? Stat og Samfund kan jo ikke som saadanne paatvinge deres Borgere en bestemt Livsankuelse. Det var jo netop Nazismens maaske allerfrygteligste Forbrydelse, at den paatvang et helt Folk en bestemt Livsopfattelse og dermed slog det aandeligt ihjel. Det kan et demokratisk Samfund ikke gøre, det vil det ikke gøre, det vil ingen herhjemme gøre. Men hvordan skal man saa løse Spørgs-

maalet? Kravet om en objektiv Undervisning er vist nok Udtryk netop for den rigtige Opfattelse af dette. Det er ikke Samfundets Opgave at paatvinge eller rettere indpode i Børnene og derigennem i Borgerne en bestemt Livsretning, en bestemt Livsopfattelse og derigennem ensrette dem. Men den objektive Undervisning løser ikke dette Spørgsmaal, fordi det objektive i et Tilfælde som dette mange Gange vil komme til at virke negativt, idet det, at en Lærer ikke selv vil tage Stilling til nogen af de Værdier eller Opfattelser, som han stiller frem for Børnene, meget let ligesom kan faa den Tanke, den Følelse til at bundfælde sig hos dem, at naar han ikke selv har taget Stilling til nogen af dem, er de maaske slet ikke noget videre værd. Og derigennem kan der ske det, at Skolen ikke alene ikke hjælper til at lukke Børnenes Øjne op, men endogsaa lukker dem saa fast i for Aandens Verden og alt, hvad der hører hjemme der, at de senere vil faa meget, meget svært ved at faa dem lukket op igen, saa at Børnene og Ungdommen ingen Livsankuelse faar, men driver lige ind i Rodløsheden.

Men — siger man fra disse Kredse — det maa være Hjemmenes Opgave at give Børnene det, de her har Brug for. Og det er fuldkommen rigtigt. Men man maa se reelt paa Forholdet som det er, og det er jo saadan, at Skolen i vore Dage spiller en uhyre stor Rolle i Børnenes Liv. Den gør det i Kraft af, at den beslaglægger en meget, meget stor Del af Børnenes Tid og Kræfter under Opvæksten, og den gør det i Kraft af den Autoritet, som det offentlige har skabt om den. Derfor vil det blive en vanskelig, for ikke at sige uløselig Opgave for Hjemmene at opdrage paa Trods af Skolen. Denne Opdragelse kan kun foregaa harmonisk og bære virkelig god Frugt, naar den sker i Pagt med Skolen.

Det Lovforslag, vi i Dag behandler, erkender dette, ikke blot i Teori, men ogsaa i Praksis, og drager den praktiske Konsekvens af den Opfattelse, der er anerkendt, man kan godt sige over alt i Teorien. Den Opfattelse, at Opdragergerningen er Hjemmenes, understreger Forslaget, og deri ligger efter mit Syn noget af dets store Betydning.

Lovforslaget drager denne praktiske Konsekvens og giver Hjemmene Mulighed for at vælge den Skole, der kan være dem til den største Hjælp i deres Opdragergerning, og Forslaget giver i Kraft af dette tillige, forekommer det mig, Hjemmene en bedre Placering i Samfundet, og det er efter min Opfattelse noget, som vil være meget godt og gavnligt for os.